

**Wyrok z dnia 28 września 1994 r.
II URN 29/94**

Osoba ubiegająca się o rentę inwalidzką powinna wykazać w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych fakt powstania inwalidztwa w czasie zatrudnienia lub w okresie równorzędnym z okresem zatrudnienia (obecnie: okresy składkowe i uważane za składkowe) w ostatnim dziesięcioleciu przed powstaniem inwalidztwa lub przed złożeniem wniosku o rentę inwalidzką (art. 32 i 33 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin - Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.).

W sporze między stronami co do istnienia powyższych okoliczności właściwy sąd do rozpoznania odwołania ubezpieczonego powinien z urzędu zbadać sporne okoliczności i w miarę potrzeby przeprowadzić dowody uzupełniające (art. 3 § 2 i art. 477⁴ § 1 w związku z art. 477¹⁵ § 1 k.p.c.).

Przewodniczący SSN: Stefania Szymańska, Sędziowie SN: Józef Iwulski, Adam Józefowicz (sprawozdawca),

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Stefana Trautsołta, po rozpoznaniu w dniu 28 września 1994 r. sprawy z wniosku Kazimierza Z. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. o rentę inwalidzką, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z dnia 8 kwietnia 1994 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie z dnia 12 stycznia 1994 r. [...] i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie.

U z a s a d n i e n i e

Wnioskodawca Kazimierz Z. zgłosił w dniu 30 czerwca 1993 r. wniosek o przyznanie prawa do renty inwalidzkiej.

Decyzją z dnia 17 września 1993 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w K. odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do renty inwalidzkiej ze względu na brak wymaganego prawem okresu zatrudnienia.

Od powyższej decyzji wnioskodawca złożył odwołanie, w którym wnosił o przyznanie mu renty inwalidzkiej.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie wyrokiem z dnia 12 stycznia 1994 r. [...] oddalił odwołanie po ustaleniu, że wnioskodawca jest inwalidą III-iej grupy inwalidzkiej od 1985 r. Jednakże wnioskodawca nie posiada wymaganych 5 lat zatrudnienia w ostatnim dziesięcioleciu przed powstaniem inwalidztwa, wymaganych przepisem art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267). Na podstawie złożonych do akt dokumentów (zaświadczeń i świadectw pracy) Sąd Woje-

wódzki ustalił, że wnioskodawca posiada w ostatnim dziesięcioleciu przed powstaniem inwalidztwa tj. w okresie od 1 stycznia 1976 r. do 31 grudnia 1985 r. udokumentowane okresy pracy wynoszące ogółem 4 lata 10 miesięcy i 21 dni. Natomiast w ostatnim dziesięcioleciu przed złożeniem wniosku o rentę inwalidzką tj. w okresie od 17 lipca 1983 r. do 30 czerwca 1993 r. wnioskodawca posiada udokumentowane okresy pracy wynoszące ogółem 4 lata 5 miesięcy 15 dni. Sąd Wojewódzki uznał, że wnioskodawca nie udowodnił wymaganych 5 lat zatrudnienia, niezbędnych do przyznania prawa do renty inwalidzkiej, jako drugiego warunku oprócz inwalidztwa, które u niego występuje. W związku z tym Sąd Wojewódzki uznał, że brak jest podstaw do uwzględnienia odwołania, które na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił.

Rozpoznając sprawę na skutek rewizji Kazimierza Z., Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 8 kwietnia 1994 r. [...] rewizję oddalił i uznał, że wbrew zarzutom ubezpieczonego Sąd I-ej instancji uwzględnił wszystkie okresy zatrudnienia udokumentowane świadectwami pracy i zaświadczeniami. Wobec prawidłowego ustalenia przez Sąd I-ej instancji, że ubezpieczony nie posiada okresu zatrudnienia, wymaganego do przyznania renty inwalidzkiej Sąd Apelacyjny oddalił rewizję skarżącego.

Od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego, Minister Sprawiedliwości złożył rewizję nadzwyczajną, zarzucając temu wyrokowi rażące naruszenie prawa, a w szczególności art. 3 § 2 k.p.c. oraz art. 32 i 33 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.). Rewidujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 12 stycznia 1994 r. w sprawie [...] i przekazanie sprawy Sądowi Wojewódzkiemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest w pełni uzasadniona, gdyż zawarte w niej zarzuty są trafne i przekonywująco umotywowane. Przede wszystkim zasadny jest zarzut rażącego naruszenia przepisu art. 3 § 2 k.p.c. Z przepisu tego wynika, że sąd rozpoznając sprawę powinien dążyć do wszechstronnego zbadania wszystkich istotnych okoliczności i do wyjaśnienia rzeczywistej treści stosunków faktycznych i prawnych. W tym celu sąd może podejmować czynności, jakie uzna za potrzebne do uzupełnienia materiału i dowodów przedstawionych przez strony. Wnioskodawca kwestionował w rewizji datę powstania inwalidztwa, powołując się na kartę informacyjną, dotyczącą leczenia na Oddziale Neurologii Szpitala w K. w listopadzie 1986 r. Karta ta została załączona do akt sądowych i znajduje się na stronie 10 akt. Według twierdzeń wnioskodawcy po tym leczeniu szpitalnym i zabiegu operacyjnym kręgosłupa w 1987 r. miało wystąpić u niego inwalidztwo, spowodowane wypadnięciem jądra galaretowego. W wym. odwołaniu od decyzji ZUS-u i rewizji wnioskodawca także twierdził, że został zwolniony z pracy w [...] Przedsiębiorstwie Budownictwa Przemysłowego w dniu 15 lipca 1987 r. Z akt sprawy nie wynika, aby Obwodowa KiZ ustalając w dniu 24 czerwca 1993 r. datę wystąpienia inwalidztwa u wnioskodawcy na 1985 rok dysponowała dokumentacją chorobową wnioskodawcy, w tym w szczególności dokumentacją szpitalną. Z tych względów materiał dowodowy sprawy wymagał stosownego uzupełnienia w postępowaniu sądowym przez zasięgnięcie opinii biegłych lekarzy

sądowych w celu ustalenia kiedy faktycznie wystąpiło inwalidztwo u wnioskodawcy. Tymczasem Sąd I-ej instancji wbrew swemu obowiązkowi z art. 3 § 2 i art. 316 § 1 k.p.c. nie wyjaśnił dostatecznie sprawy do stanowczego jej rozstrzygnięcia, a Sąd Apelacyjny oddalając rewizję bezzasadnie przyjął, że nie ma ona uzasadnionych podstaw. Należyte wyjaśnienie sprawy umożliwiłoby zbadanie i prawidłowe ustalenie, czy w dziesięcioleciu przypadającym na okres od 15 lipca 1977 r. do 15 lipca 1987 r. wnioskodawca posiada wymagany staż pracy wbrew stanowisku ZUS, który wydał decyzję odmawiającą przyznania renty inwalidzkiej z powodu nie udowodnienia przez niego pięcioletniego okresu zatrudnienia przed powstaniem inwalidztwa ani przed złożeniem wniosku o rentę inwalidzką. Z uwagi na powiązanie czasowe daty wystąpienia inwalidztwa z zatrudnieniem należało dokładnie zbadać, czy wnioskodawca w okolicznościach sprawy nabył prawo do renty inwalidzkiej. Zebrany w sprawie materiał dowodowy wymagał jednak uzupełnienia przed Sądem Wojewódzkim. Należało zażądać ze szpitala pełnej dokumentacji chorobowej wnioskodawcy i uzyskać w kwestii spornej daty inwalidztwa wnioskodawcy, opinii biegłych lekarzy sądowych z udziałem specjalisty neurologa.

W związku z powyższym istotnym brakiem postępowania, trafny jest zarzut rewizji nadzwyczajnej rażącego naruszenia art. 32 i 33 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.). Sąd Apelacyjny rozstrzygając sprawę, jako sąd rewizyjny obowiązany był z mocy art. 381 § 1 k.p.c. z urzędu wziąć pod rozwagę powyższe okoliczności, czego nie uczynił. W tym świetle należy uznać, że Minister Sprawiedliwości trafnie zarzucił Sądom obu instancji rażące naruszenie przepisów prawa, wskazanych w zarzutach rewizji nadzwyczajnej, bowiem wydały orzeczenie w takim stanie sprawy, który nie pozwalał na jej stanowcze rozstrzygnięcie.

Zdaniem Sądu Najwyższego osoba ubiegająca się o rentę inwalidzką powinna wykazać w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych fakt powstania inwalidztwa w czasie zatrudnienia lub w okresie równorzędnym z okresem zatrudnienia (obecnie: okresy składowe i uważane za składowe) w ostatnim dziesięcioleciu przed powstaniem inwalidztwa lub przed złożeniem wniosku o rentę inwalidzką (art. 32 i 33 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.).

W sporze między stronami co do istnienia powyższych okoliczności właściwy sąd do rozpoznania odwołania ubezpieczonego powinien z urzędu zbadać sporne okoliczności i w miarę potrzeby przeprowadzić dowody uzupełniające (art. 3 § 2 i art. 477⁴ § 1 w związku z art. 477¹⁵ § 1 k.p.c.).

Wobec braku niezbędnych ustaleń i warunków do ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy Sąd Najwyższy na zasadzie art. 422 § 1 i 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i poprzedzający go wyrok Sądu I-ej instancji w celu usunięcia wyżej wytkniętych braków postępowania.

Z tych względów Sąd Najwyższy uwzględnił rewizję nadzwyczajną i orzekł, jak w sentencji.

=====